Recomanacions per als lectors que vindran

Deu propostes literàries de tots els temps per potenciar la llibertat individual i col·lectiva, el diàleg i la presa de decisions amb sentit crític entre infants i adolescents

Marta Orriols

La cultura actual es va obrint per fi a altres temàtiques, voga per la igualtat i per fer visibles col·lectius fins ara invisibles en el panorama cultural. És per això que, **parlar d'un cànon literari occidental** com el que va crear Harold Bloom, **és parlar d'una categoria arcaica i gens acurada**. Bloom afirmava que si volem arribar a Shakespeare i a Chéjov, a Henry James i a Jane Austen, estarem més ben preparats si hem llegit abans a Lewis Carroll, Robert Louis Stevenson o Rudyard Kipling. Per fer-ho, convidava a nens i joves a llegir els contes i poemes certament meravellosos recollits a la seva antologia *Contes i poemes per a nens extremadament intel·ligents de totes les edats*. Però, ni en el que pretenia que llegissin els joves, ni en els 'top' a qui pretenia que poguéssim arribar més endavant com a lectors adults, hi contemplava la perspectiva de gènere, la de raça o religió.

És hora de desvirtuar el cànon occidental, o potser millor encara, d'enterrar-lo definitivament. Renovar-se o morir, contradir les narratives, i sense menystenir mai els vells clàssics, buscar-ne de nous i fer-nos-els a mida per anar creant la biblioteca dels lectors que vindran. A continuació trobareu una petita **tria per potenciar la llibertat individual i col·lectiva, el diàleg i la presa de decisions amb sentit crític**, la consciència de formar part d'un planeta necessitat de cures, i sobretot les ganes de provocar fam de llibres. És una tria molt personal, i per tant es tracta només d'un suggeriment, d'un intent de trobar perles en la immensitat de l'oferta literària existent. Llibres que, com tants altres, parlen de nosaltres i que, llegits ara o més endavant, continuaran oferint una experiència significativa i gratificant.

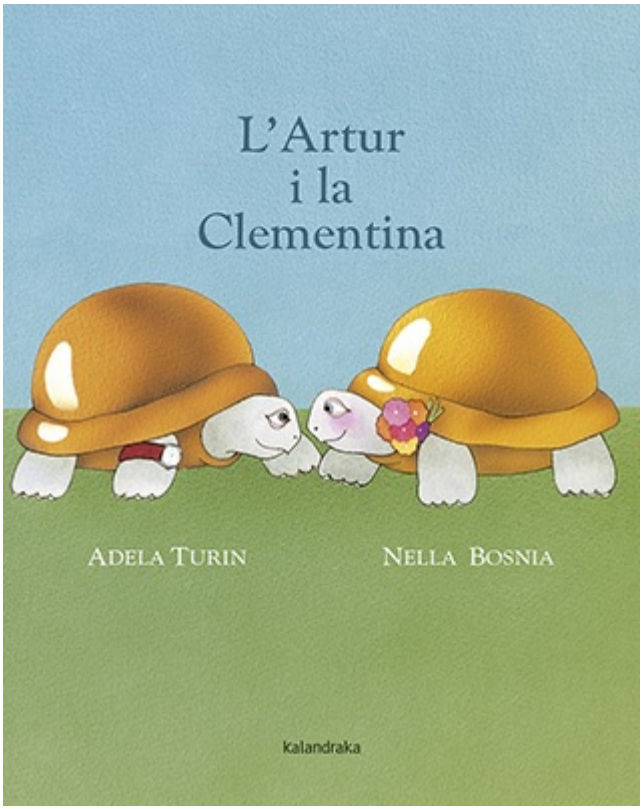

'L'Artur i la Clementina'

Text: **Adela Turin** | Il·lustració: **Nela Bosnia** | Traducció: **Natàlia López** |
Editorial: **Kalandraka**

La Clementina i l'Artur s'enamoren a primera vista, es casen i van a viure a la vora del llac. Però, de mica en mica, la Clementina veu com l'Artur li anul·la no només les aspiracions i les il·lusions, sinó també la seva personalitat. La Clementina anirà experimentant la llibertat i s'adonarà que allò que es pensava que era amor, frena el seu desenvolupament personal. Tot i l'antiguitat del llibre, malauradament explicar aquesta història és encara molt necessari per apropar la igualtat i l'autoestima als més petits.

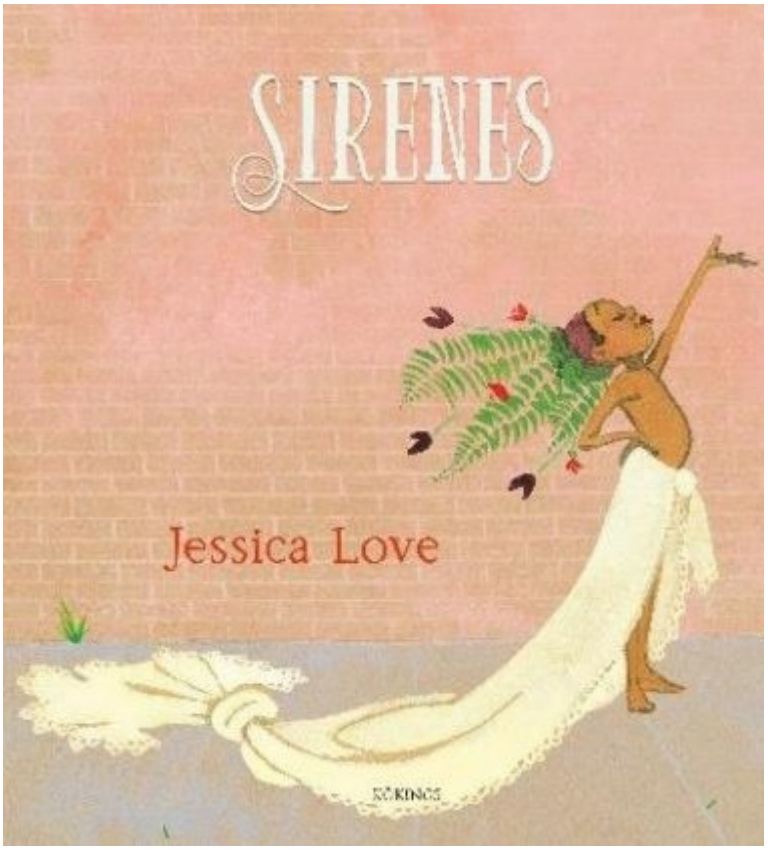

'Sirenes'

Text i il·lustració: **Jessica Love** | Traducció: **Anna Duesa** | Editorial: **Kókinos** Cada any, al juny, se celebra la Mermaid Parade a Coney Island (Brooklyn) per donar la benvinguda a l'estiu. El Julián, un nen a qui li encanten les sirenes, es vesteix i es maquilla com si en fos una, aprofitant que la seva àvia està a la dutxa. Quan ella el veu, el Julián s'espanta per la mirada estranya de l'àvia, però l'àvia el sorprèn regalant-li el seu collaret i acompanyant-lo a la desfilada. Amb un text mínim i una proposta gràfica plena de color i optimisme, Jessica Love convida als més petits a fer caure els estereotips de gènere. Un relat lliure de prejudicis, estigmes o etiquetes, on se subratlla la tolerància i la possibilitat de viure la identitat amb llibertat.

'Allà on viuen els monstres'

Text i il·lustració: **Maurice Sendak** | Traducció: **Maria Viu Rodríguez** | Editorial: **Kalandraka**

Un clàssic de tota la vida que ens convida a treure el monstre que tots portem dins i a jugar amb la imaginació per arribar al lloc on tenen lloc la fantasia i els plaers més primaris, les ganes d'evadir-nos i de tornar a ser nens. La mare del Max el castiga a la seva habitació sense sopar i ell emprèn un viatge per enfrontar-se a les seves pors i convertir-se en el rei dels monstres. Una mostra d'amor, tendresa i perdó: quan retorna a l'habitació l'espera el sopar calent.

-

'Un gran dia de res'

Text i il·lustració: **Beatrice Alemagna** | Traducció: **Bel Olid** | Editorial: **Combel**

Estar connectats i jugar amb la tecnologia també és necessari perquè vivim en el segle que vivim, però connectar amb tot allò altre que ens envolta i que sovint deixem d'observar és important per fer volar la imaginació i descobrir el món real on es guarden els records més autèntics. La mare d'un nen que juga amb la consola sense parar mentre ella treballa, li demana que surti a passejar. Sol, al mig del bosc, li cau la consola a l'aigua i aleshores comença a descobrir tot allò que li havia passat desapercebut mentre matava marcians. Al final, d'una gran tendresa, ens fa entendre el silenci que hi havia entre la mare i el fill i la necessitat de tenir-se l'un a l'altra.

'OFF'

Il·lustracions: **Xavier Salomó** | Editorial: **Editorial Flamboyant**

Off és un àlbum il·lustrat sense text. Amb el record de l'accident de Txernòbil i el de Fukushima al cap, Xavier Salomó va començar a dibuixar la història d'una nena i un cérvol que s'enfronten a un desastre nuclear i ambiental en un ambient postapocalíptic, i l'única solució la trobaran en la poesia, el somni i la imaginació. El llibre permet reflexionar sobre el potencial dels humans per canviar un món en perill.

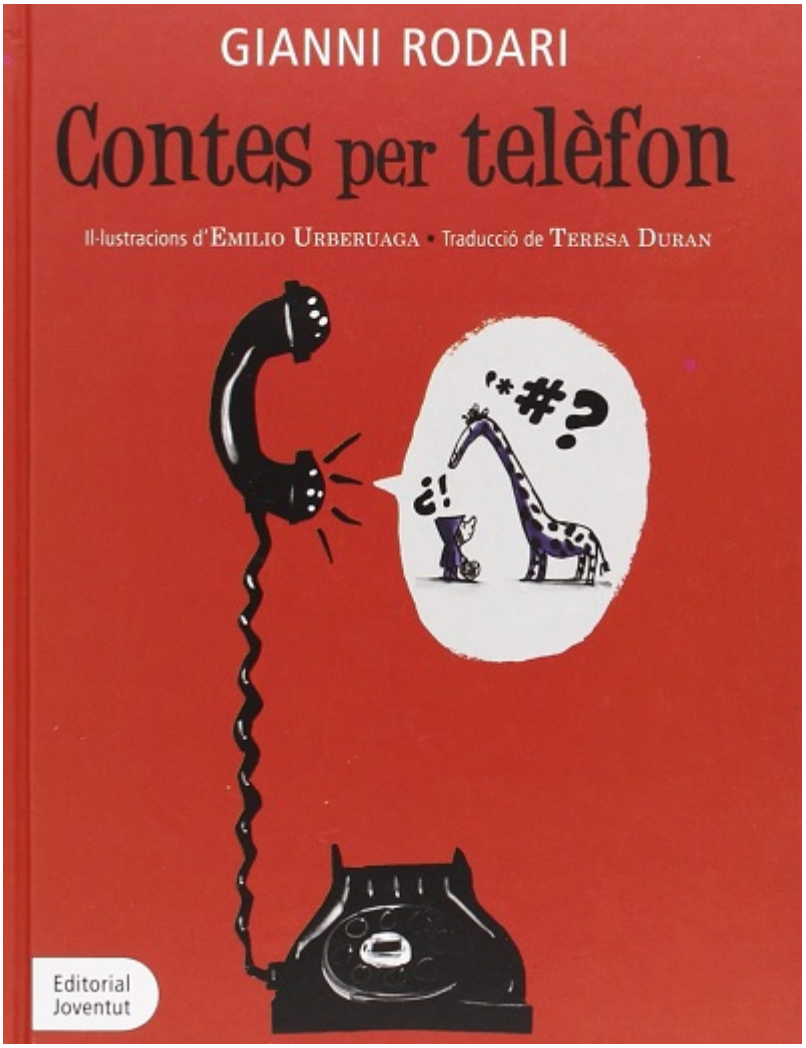

'Contes per telèfon'

Text: **Gianni Rodari** | Il·lustracions: **Emilio Urberuaga** | Traducció: **Teresa Duran** | Editorial: **Joventut**

Cada nit a les nou, sigui on sigui, el senyor Bianchi, un comptable que ha de viatjar sis dies a la setmana per feina, truca a la seva filla per explicar-li un conte, ja que només així ella es pot adormir. Amb una reminiscència de la Scheherazade a les *Mil i una nits*, cada història passa en un lloc i en un temps diferent. Personatges extraordinaris i inconformistes, una barreja magnífica de realitat i fantasia amb una visió crítica de la vida. Un clàssic ple de valors sense voler ser moralistes, que entretén amb la capacitat d'invenció insubstituïble de Rodari, i que a la vegada qüestiona i imagina altres mons.

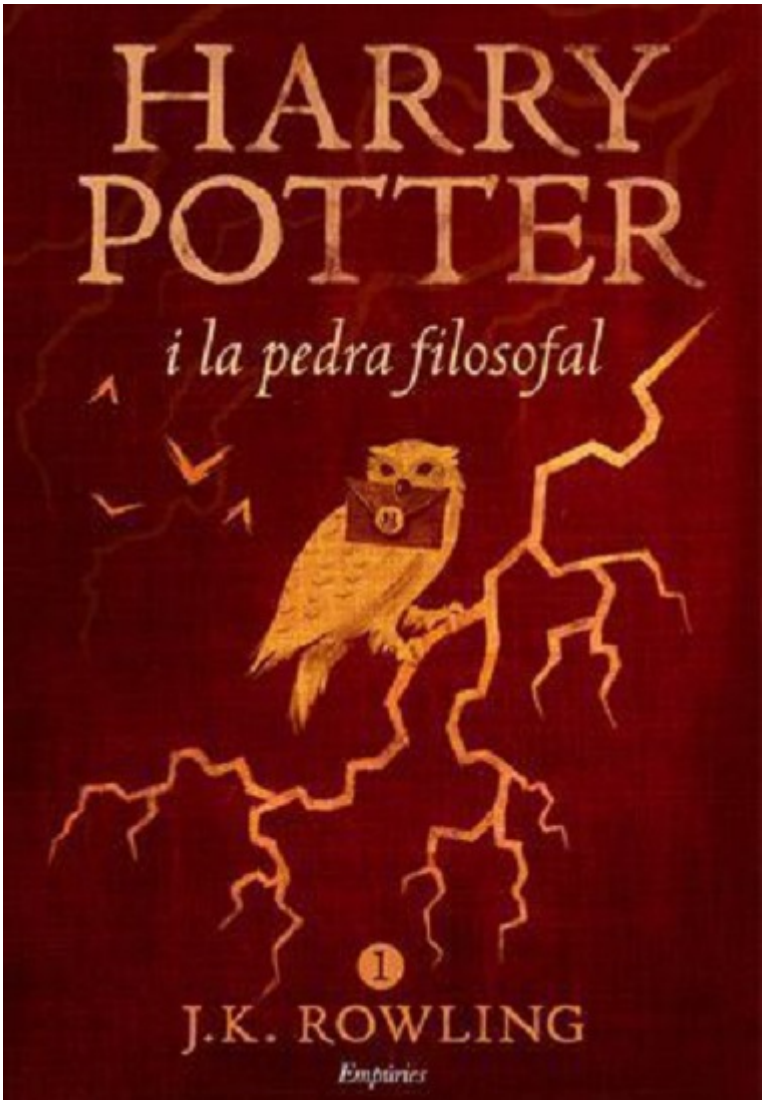

'Harry Potter i la pedra filosofal'

Text: **J.K Rowling** | Traducció: **Laura Escorihuela Martínez** | Editorial: **Empúries**

Primer llibre del conegut mag de Hogwarts que ha esdevingut un fenomen universal que va més enllà de la literatura. Aventures construïdes amb una iconografia preciosa i poblada d'éssers fantàstics que beuen de la tradició clàssica o de la literatura contemporània com J.R.R. Tolkien o Roald Dahl. Escenaris encisadors, com l'escola Hogwarts, centre neuràlgic de totes les aventures on també hi neixen l'amistat, la rivalitat, l'honor i l'amor. Una sèrie d'aventures formulades a partir de la mescla de la màgia i la visió moderna de la societat que captiven al lector i l'animen a voler-ne més cada vegada que tanca el darrer llibre publicat.

'Mecanoscrit del segon origen'

Text: **Manuel de Pedrolo** | Editorial: **Edicions 62**

Pedrolo fa creïble l'experiència de dos adolescents, l'Alba i el Dídac, únics supervivents d'un planeta pràcticament destruït. A les seves mans hi ha la construcció d'un futur menys amenaçador que l'actual. Ciència-ficció, aventura, història d'amor i novel·la de formació, una potent mescla que tracta el tema de l'origen de la civilització amb una heroïna que lluita i supera tabús i rols assignats tradicionalment a la dona. Generacions de lectors adolescents captivats per la llibertat total dels protagonistes i per la bona literatura.

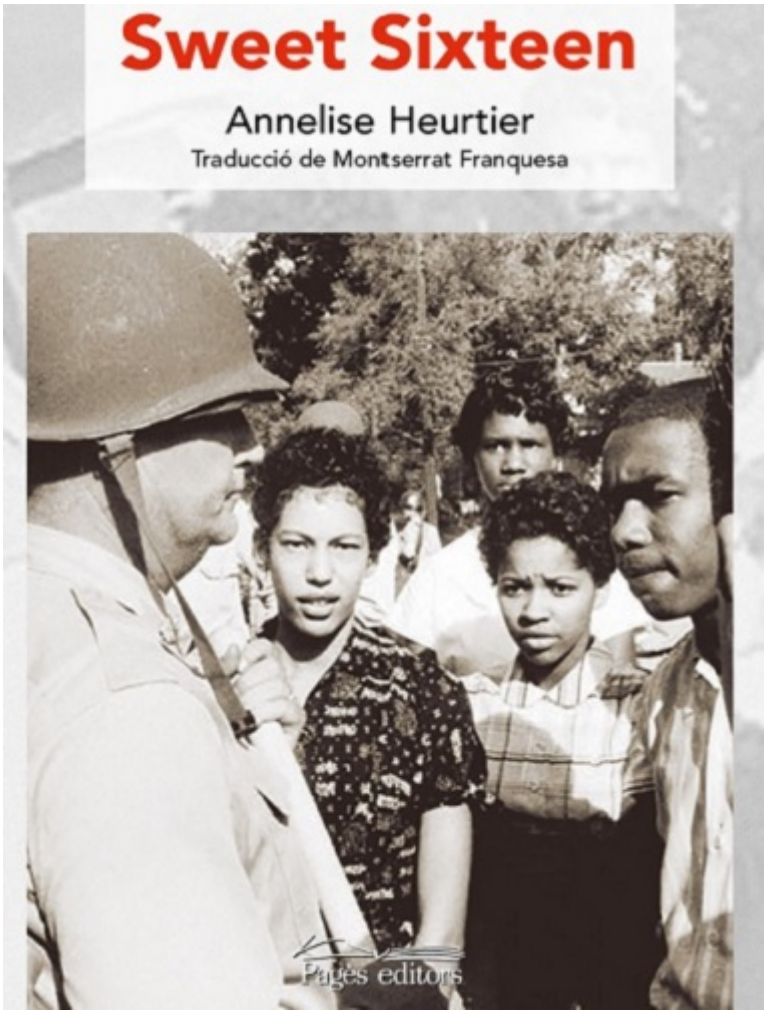

'Sweet Sixteen'

Text: **Annalise Heurtier** | Traducció: **Montserrat Franquesa** | Editorial: **Pagès editors**

Som a l'any 1957 a Arkansas, en plena segregació racial. L'institut amb més prestigi de la ciutat accepta estudiants negres per primera vegada. Basada en fets reals, la novel·la narra la vida d'aquests nou joves disposats a provar-ho malgrat l'infern de les vexacions diàries que pateixen, que són tan greus que fins i tot requereixen la custòdia de l'exèrcit. Les protagonistes, la Molly, una de les nou persones negres escollida per anar a estudiar al Liceu Central de Little Rock, i la Grace, un dels 2.500 estudiats blancs que provaran d'impedir que els negres estudiïn amb ells. Una mateixa història des de dos punts de vista oposats que parla als joves d'avui de justícia social que malauradament encara és molt vigent als Estats Units però també a Europa.

- 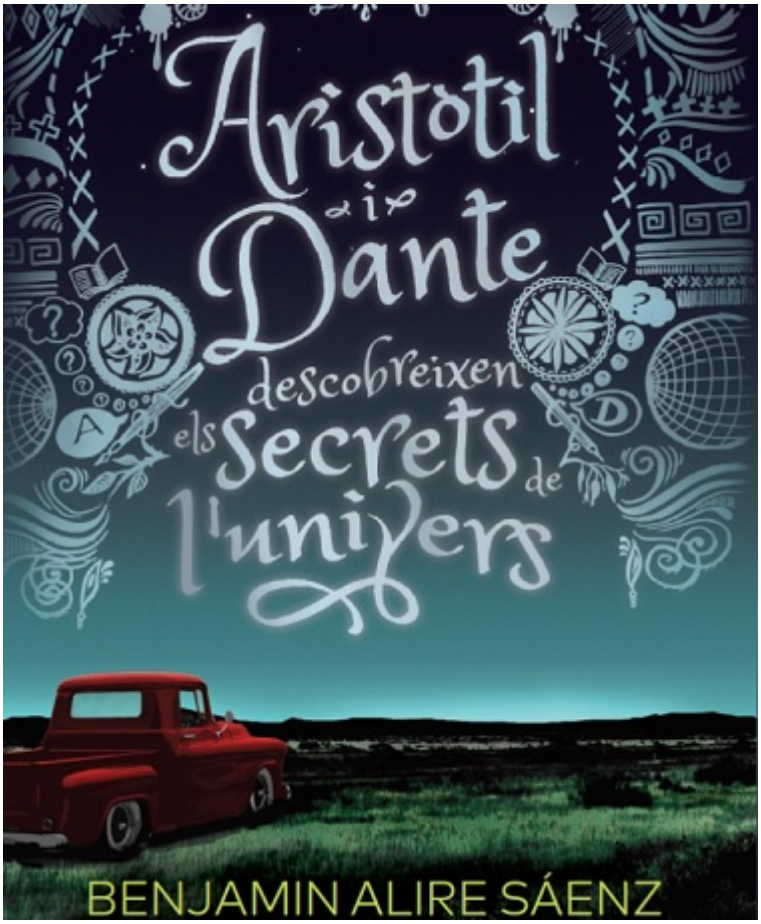

'Aristòtil i Dante descobreixen els secrets de l'univers'

Text: **Benjamin Alire Sáenz** | Traducció: **Maria Climent** | Editorial: **L'Altra Tribu**

Narrada des de la perspectiva de l'Ari, aquesta és la història d'una amistat capaç de fer canviar la manera de veure el món dels seus protagonistes i de fer-los lliures. El Dante i l'Ari són mexicans, tenen quinze anys i dos caràcters molt diferents. L'autor ens acompanya dels quinze als disset anys d'aquest parell de personatges empàtics i complexos a la vegada, que lluiten contra l'homofòbia arrelada a la seva comunitat, contra la vergonya i l'estigma social, i la seva identitat ètnica, però malgrat tot tiren sempre endavant. Un llibre que ens recorda que l'amor en qualsevol de les seves formes, hauria de ser sempre obert i lliure.